

Retningslinje for KLP som ansvarlig investor

15.04.2020

Retningslinje for KLP som ansvarlig investor

Godkjent av: Styret i KLP

Dato: 15.04.2020
Gjeldende fra: 15.04.2020
Versjon: 7

Innhold

1. Formål.....	2
2. Forankring.....	3
3. Virkeområde.....	3
4. Roller og ansvar.....	3
5. Eierprinsipper	3
6. Virkemidler	4
7. Ekstern forvaltning.....	6
8. Rapportering	6
9. Henvisning til andre relevante dokumenter.....	6
10. Godkjenning	7
11. Dokumenthistorikk.....	7

1. Formål

Retningslinjen har som formål å sikre at KLP er en ansvarlig investor og eier. Målet er å levere en konkurransedyktig avkastning over tid, samtidig som KLP oppfyller sine forpliktelser til *FNs Global Compact* og *Principles for Responsible Investment (PRI)*ⁱⁱ, og bidrar til en bærekraftig utvikling i tråd med *FNs bærekraftsmål*.

At KLP skal være en ansvarlig investor er nedfelt i KLPs konsernstrategi, samfunnsansvarsstrategi samt kapitalforvaltningsstrategi med tilhørende investeringsprinsipper. Denne retningslinjen beskriver KLPs tilnærming.

1.1 Definisjon av ansvarlig investor

En ansvarlig investor er bevisst sin rolle som kapitaleier, og arbeider for effektive og velfungerende kapitalmarkeder. Som tilbyder av kapital kan kapitaleiere gjennom sin opptreden sette tonen for godt forvalterskap og påvirke markedspraksis.

En ansvarlig investor søker å integrere ESG-faktorer i investeringsvirksomheten og eierskapsutøvelsen for å få mer fullstendig informasjon og bedre risikohåndtering. ESG-faktorer betyr miljømessige forhold, sosiale forhold og selskapsstyring (*environment, social and governance factors*). Et relevant eksempel er *FNs bærekraftsmål*, som definerer sentrale målsettinger for en bærekraftig utvikling frem mot 2030.

Hensyn til ESG-faktorer kan være både etisk og finansielt begrunnet: for å unngå å medvirke til brudd på internasjonale normer og/eller fordi ESG-faktorer kan ha finansiell betydning.

1.2 Derfor er det viktig for KLP å være en ansvarlig investor

Ansvarlighet i investeringene er viktig for KLP av flere grunner.

For det første skal KLP beskytte og øke verdien av investeringene på vegne av våre kunder. Gitt det langsiktige perspektiv KLP har, må KLPs investeringer og underliggende selskapers virksomhet være tuftet på en ansvarlig og bærekraftig verdiskapning. Det er derfor i KLPs interesse å fremme en langsiktig og bærekraftig verdiskapning i selskapene KLP investerer i. På samme måte er KLPs avkastning og risiko avhengig av effektive og velfungerende markeder.

For det andre har KLP et ansvar for den påvirkning på samfunnet som vår virksomhet måtte ha. Dette ansvaret har KLP erkjent ved å forplikte seg til *FNs Global Compact* og *PRI*.

For det tredje har KLPs kunder og eiere en forventning om at KLP opptrer ansvarlig.

2. Forankring

KLPs arbeid forankres i internasjonale normer. Disse inkluderer:

- Internasjonale konvensjoner og prinsipper som *FNs Global Compact* er basert på:
 - FNs verdenserklæring om menneskerettigheter,
 - ILOs kjernekonvensjoner,
 - Rio-erklæringen om miljø og utvikling,
 - FN-konvensjonen mot korrupsjon;
- FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter;
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper;
- OECDs prinsipper for eierstyring og selskapsledelse og andre relevante, internasjonale normer for eierstyring og selskapsledelse;
- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

3. Virkeområde

Retningslinjen skal danne grunnlag for en ansvarlig investeringsvirksomhet i alle enheter i KLP-konsernet. Retningslinjen gjelder samtlige investeringer og alle aktivaklasser, og skal operasjonaliseres for hver aktivaklasse på en hensiktsmessig måte.

4. Roller og ansvar

Styret har ansvar for de overordnede føringer for KLPs investeringer og vedtar denne retningslinjen. Administrasjonen har ansvar for en hensiktsmessig oppfølging og organisering for å forvalte retningslinjen.

5. Eierprinsipper

Eierprinsippene skal signalisere til interessenter og markedet hva KLP står for som investor og eier. KLP skal utøve sitt eierskap i tråd med kjerneverdiene **åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert**:

1. Vi er **åpen** om vår adferd og væremåte
2. Vi er **tydelig** som eier og vi opptrer forutsigbart
3. Vi er **ansvarlig** og bevisst vårt samfunnsansvar
4. Vi er **engasjert** i selskapene vi investerer i

6. Virkemidler

KLP skal benytte fire virkemidler for å være en ansvarlig investor og eier:

6.1 Integrering

KLP skal søke å integrere ESG-faktorer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser.

6.2 Aktivt eierskap

KLP skal, i tråd med eierprinsippene, bruke sitt eierskap til å påvirke selskaper, bransjer og markeder til bærekraftig verdiskapning. KLP skal utarbeide en strategi for sin eierskapsutøvelse. Eierskapsutøvelsen skal baseres på en vurdering av hvordan og på hvilke områder den kan ha størst effekt.

Eierskapsutøvelsen skal forankres i KLPs eierprinsipper, KLPs ekskluderingskriterier, *KLPs og KLP-fondenes retningslinjer for stemmegivning*, samt internasjonale normer som nevnt over.

Aktuelle virkemidler for eierskapsutøvelsen er blant annet:

- a) Stemmegivning og evt. fremme aksjonærforslag på generalforsamlinger;
- b) Dialog med selskapets styre og ledelse;
- c) Deltakelse i selskapsorganer. KLP kan delta i valgkomitéer, men skal ikke være representert i styret i børsnoterte selskaper. KLP kan være representert i styret i unoterte selskaper hvor KLP har stor eierandel eller et strategisk eierinteresse;
- d) Fremme bransje- og markedsstandarder;
- e) Samarbeid med andre investorer i selskapsdialoger og eierskaps spørsmål.

6.3 Ekskludering

KLP skal ekskludere selskaper som knyttes til grove og/eller systematiske brudd på allment aksepterte normer for forretningsadferd fra KLPs investeringer. Ekskluderingskriteriene skal som hovedregel være forankret i de normer som nevnt over. Ekskluderingsbeslutninger skal være basert på grundige vurderinger forankret i denne retningslinjen.

Adferdsbaserte ekskluderingskriterier

KLP skal ekskludere selskaper fra investeringene der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for:

- grove eller systematiske krenkelser av menneskerettigheter som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse, tvangsarbeid, de verste former for barnearbeid og andre grove eller systematiske brudd på arbeidstakerrettigheter;
- alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner;
- alvorlig miljøskade;
- handlinger eller unnlater som på et aggregert selskapsnivå i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser;
- grov korrupsjon;
- andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer;
- andre særlig grove brudd på forretningsetiske prinsipper.

Produktbaserte ekskluderingskriterier

KLP skal ikke være investert i selskaper som:

- Produserer våpen som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper.
- Har kull- eller oljesandbasert virksomhet (oljesandutvinning, kullutvinning eller kullbasert kraftproduksjon) som tilsvarer 5 prosent eller mer av inntektene, en kullkraftkapasitet på over 10 000 MW, eller utvinning av over 20 millioner tonn kull per år. I vurderingen skal det legges vekt på framoverskuende vurderinger, herunder bygging av ny kapasitet og planer som vil redusere kullbasert andel eller øke andelen fornybare energikilder.
- Produserer tobakk, alkohol, pengespill eller pornografi.

Aktsomhetsbaserte uttrekk

KLP skal gjøre aktsomhetsvurderinger i investeringene og kan beslutte aktsomhetsbaserte uttrekk av selskaper dersom det foreligger en uakseptabel risiko for å medvirke til brudd på KLPs retningslinje basert på en kombinasjon av land-, bransje- og selskapsrisiko.

Ekskludering foretatt av Statens pensjonsfond utland

KLP skal se hen til ekskluderinger besluttet av Statens pensjonsfond utland i henhold til gjeldende *Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland*, og som regel følge utelukkelsen.

Statsobligasjoner

KLP skal ikke investere i obligasjoner utstedt av de lavest rangerte statene på Verdensbankens Worldwide Governance Indicators.

Å ekskludere en statsobligasjon fra investeringsuniverset innebærer normalt ikke ekskludering av andre former for investeringer i den samme staten.

Sanksjoner

Når det gjelder selskaper som omfattes av FN- og EU-sanksjoner som Norge har sluttet seg til, skal KLP vurdere frys i handel med, eller salg av, verdipapirene i de aktuelle selskapene.

KLP skal ikke investere i obligasjoner utstedt av stater der staten eller myndighetspersoner er underlagt økonomiske sanksjoner av FN eller EU som Norge har sluttet seg til.

6.4 Utviklingsinvesteringer

KLP skal ha en portefølje med utviklingsinvesteringer med den hensikt å bidra til bærekraftig utvikling, som definert i *FNs bærekraftsmål*.

7. Ekstern forvaltning

KLP forvalter i hovedsak pensjonsmidlene internt, men benytter seg også av eksterne forvaltere. KLP skal:

- Vurdere eksterne forvalteres arbeid med ESG-integrering;
- Inkorporere denne retningslinjen i mandater og forvaltningsavtaler;
- Følge opp eksterne forvalteres etterlevelse av denne retningslinjen.

Eksterne forvaltere skal, så langt det lar seg gjøre, etterleve KLPs ekskluderingskriterier og normalt følge KLPs ekskluderingsliste.

8. Rapportering

Åpenhet skal være et sentralt prinsipp i operasjonaliseringen av retningslinjen.

KLP skal kvartalsvis og årlig rapportere eksternt hvordan retningslinjen etterlevs. Rapporteringen skal inneholde blant annet en oppdatering av listen over ekskluderte selskaper, og vurderinger som ligger til grunn. KLP skal utvise åpenhet om eierskapsaktiviteter, og blant annet offentliggjøre sine stemmegivningsbeslutninger.

KLP skal rapportere gjennom relevante bransjeinitiativ eller -standarder, eksempelvis *PRI*.

KLP skal så langt det lar seg gjøre rapportere karbonavtrykk for sine investeringer for å følge med utvikling over tid.

9. Henvisning til andre relevante dokumenter

- Konsernstrategi
- Strategi for samfunnsansvar
- Kapitalforvaltningsstrategi
- Eierskapsstrategi
- KLPs og KLP-fondenes retningslinjer for stemmegivning
- Retningslinjer for etikk for ansatte i KLP

10. Godkjenning

Retningslinjen vedtas av styret og revideres ved behov.

11. Dokumenthistorikk

Versjon	Godkjent av	Godkjent dato
1	Styret	1997
2	Styret	08.12.2005
3	Styret	06.12.2012
4	Styret	04.11.2014
5	Styret	08.12.2017
6	Styret	13.06.2019
7	Styret	15.04.2020

i FNs Global Compacts ti prinsipper

Et FN-initiativ for samarbeid med næringslivet om bærekraftig utvikling.

1. Støtte og respektere beskyttelsen av internasjonale menneskerettigheter
2. Kontrollere at selskapet ikke er medskyldig i brudd på menneskerettigheter
3. Anerkjennelse organisasjonsfriheten og retten til kollektive forhandlinger
4. Avskaffe alle former for tvangsarbeid
5. Avskaffe barnarbeid
6. Fjerne diskriminering av arbeidstakere med hensyn til sysselsetting og arbeid
7. Støtte en "føre var"-tilnærming til miljøutfordringer
8. Ta initiativer for å fremme større miljøansvar
9. Oppmuntre til utvikling og spredning av miljøvennlig teknologi
10. Bekjempe alle former for korrupsjon, inklusive utpressing og bestikkelser

Se mer informasjon på www.unglobalcompact.org.

ii Principles for Responsible Investment (PRI)

Et FN-støttet initiativ som arbeider for å forstå betydningen av ESG-faktorer på investeringer. Initiativets medlemmer (kapitaleiere, kapitalforvaltere og tjenestetilbydere til disse) oppfordres til å etterleve de seks prinsippene:

1. Vi skal implementere ESG-temaer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser.
2. Vi skal utøve et aktivt eierskap og ESG-temaer skal implementeres i vår eierskapspolitikk og -utøvelse.
3. Vi skal søke tilfredsstillende rapportering av ESG-temaer fra våre investeringsobjekter.
4. Vi skal promotere aksept og implementering av prinsippene i finansindustrien.
5. Vi skal arbeide sammen for å styrke effekten av prinsippene og implementeringen av disse.
6. Vi skal rapportere på våre aktiviteter og progresjonen ved implementering.

Se mer informasjon på www.unpri.org.